

russisk Officer i Khiva og noteret alt, hvad der findes af Mennesker, Korn og Kvæg, og nu komme I og skrive ogsaa op her. Snart kommer Russerne og maaske ogsaa Ferenghierne og tage alt fra os. I mine unge Dage havde vi Kanoner paa alle vore Volde og mange Bøsser; dem har Russerne slaaet itu alle sammen.“ Den gamle Mand satte et højt ynkeligt Ansigt op, saa jeg maatte trøste ham med, at det Hele vilde gaa udmærket, naar Musselmændene kun forholdt sig rolige.

Indenfor Murene ved Siden af Salomons Taarn ligge Ruinerne af et fordums Palæ, prydet med glaserede Sten i blaa og hvide, persiske Mønstre. Her residerede Beyen Ramankul Inaak for ca. 40 Aar siden som Enehersker i Provinsen, da Turkomannerne havde dræbt hans Herre, Mahommad Bahadur Amin Khan. Ramankul (Inaak er en høj Embedsgrad) boede her om Vinteren; om Sommeren boede han i et udstrakt Lerpalæ, som nu ligeledes staar i Ruiner, nogle hundrede Meter udenfor Byen. Under Mahommad Baha-

dur Amin Khans Regering blev Hazaraspe udvidet til mere end det Dobbelte, som nu ogsaa er omgivet af Mure, der ere byggede sammen med den gamle Mur, saa det ser ud, som om Byen ved en Tværmur var delt i to Dele. Fra Murene har man en af de smukkeste Udsigter, man overhovedet finder her i Asien. Byen ligger imellem en Samling af Sumpe eller smaa Søer med siv- og rørbevandede Bredder, hvor Myriader af Stytløbere færdes sammen med Ænder og Turner. Terrænet er tæt bebygget, det ene Løhus klinet op ad det andet, og Grupper af disse smaa Hytter og store, med høje Lømure omgivne Gaarde ligge omkring paa smaa Holme, Tanger og Tunger i Sumpene.

Da vi d. 21. August havde endt vore Undersøgelser i Hazaraspe, tog vi herfra atter over til Petro Alexandrowsk, hvortil den lille, russiske Militærdamper var ankommen, og med denne naaede vi d. 31. August Tjardjui efter ni Dages Sejlads mod Strømmen. Expeditionen gik derefter til Persien.¹⁾

Plan for den østgrønlandske Expedition.

Ved Premierløjtnant i Flaaden G. Amtrup.

Den forestaaende, østgrønlandske Expedition i Aaret 1900 danner en Fortsættelse af den østgrønlandske Expedition 1898—99¹⁾. Ligesom denne bekostes den af „Carlsbergfondet“, hvis Bestyrelse bestaar af Professorerne P. E. Holm, Formand, S. M. Jørgensen, J. L. Ussing, J. E. B. Warming og C. Christiansen og udsendes af „Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland“, der bestaar af Søofficererne, Kontreadmiral C. F. Wandel, Formand, Kommandør G. F. Holm og Geologen Dr. phil. K. I. V. Steenstrup.

Expeditionens Ojemed er:

1. Undersøgelse af Kyststrækningen mellem Kap Brewster (70° 10' N. Br.) og Agga's Ø (67° 22' N. Br.), hvilken Strækning endnu aldrig har været betraadt af nogen Europæer.
2. Naturvidenskabelige Undersøgelser i Egnene omkring Scoresby Sund og Fjordene her nord for samt

3. Naturvidenskabelige Undersøgelser i Angmagsalik Distriktet.

Disse Opgaver skulle løses dels gennem en Skibs-expedition, dels gennem en Kystexpedition af lignende Art som Expeditionen 1898—99.

Takket være „Carlsbergfondets“ og „Kommissionen“s Velvilje har Expeditionen faaet sit eget Skib idet Ishavsfartøjet „Antarctic“ er blevet købt. Skibet er vel kendt fra de to svenske Expeditioner til Spitsbergen 1898 og til Grønlands Østkyst 1899, der begge udførtes under Ledelse af Professor A. G. Nathorst, og af hvilke den sidste havde til Hensigt at eftersøge *Andrée*.

„Antarctic“ er oprindeligt bygget til Sælfangst i 1871. Som alle Sælfangskibe er den meget stærkt fortømt og forsynet med Ishud. Skibet er barkrigget og har en tobladet Hjælpekruer, der i stille Vejr kan give Skibet en Hastighed af 6 Knob. Fra de svenske Expeditioner er Skibet fuldstændig indrettet til at huse de mange Mennesker, som den forestaaende Expedition skal tælle. Foruden Rum til Skibsmandskabet

¹⁾ „Geografisk Tidsskrift“, 15. Bd. Hefte III—IV.

¹⁾ Hermed et Kort.

findes der nemlig en stor Messe omgivet af 11 Luk-afer samt et fotografisk Mørkkammer. I et Dækshus er der endvidere indrettet et Laboratorium til Videnskabsmændene.

Expeditionens Deltagere blive: Premierløjtnant *G. Amdrup*, den samlede Expeditions Leder, indtil han gaar fraborde for at forestage Kystexpeditionen. Cand. mag. *N. Hartz*, den samlede Expeditions Næstkommanderende og Skibsexpeditionens Leder, naar Løjtnant Amdrup er gaaet fraborde. Cand. pharm. & mag. *Ch. Kruuse*, Skibsexpeditionens Botaniker, Cand. med. & chir. *H. Deichmann*, Skibsexpeditionens Læge, Entomolog og Ornitolog, Premierløjtnant af Infanteriet *J. P. Koch*, Skibsexpeditionens Geodæt, den svenske Docent Dr. *O. Nordenskjöld*, Skibsexpeditionens Geolog, Cand. phil. *S. Jensen*, Skibsexpeditionens Zoolog og Kunstmaler *E. Ditlevsen*, Skibsexpeditionens Tegner og Maler.

Kystexpeditionens Deltagere blive: Underkanoner *A. Jakobsen*, Smed *S. Nielsen* og en eskimoisk Fanger, saafremt en saadan kan faas; i modsat Fald engageres en Europæer.

Besætningen vil komme til at udgjøre 17 Mand, foruden Løjtnant Amdrup, der fører Skibet, indtil han gaar fraborde for at forestage Kystexpeditionen, hvorefter Skibets 1ste Styrmand og Icemaster *V. Kjøller* overtager Posten som Kaptajn for Skibet. *V. Kjøller* har som Styrmand i den kgl. grønlandske Handel erhvervet sig et indgaaende Kjendskab til Isforhold. Ved Velvilje fra Direktoratet for Handlen har han erholdt Orlov fra Handlens Tjeneste.

Skibsexpeditionen.

Omtrent midt i Juni d. A. afrejses „Antarctic“ og søger derpaa at trænge gennem Isen mellem den 70. og 75. Breddegrad ind til Grønlands Østkyst. Saa snart Isen tillader det, gjøres Forsøg paa at landsætte Kystexpeditionen, om muligt paa ca. 69° N. Br., men lykkes det ikke da noget nordligere. Skibsexpeditionen skulde da undersøge Kysten fra Kystexpeditionens Landsætningspunkt og op til Kap Brewster, hvilken Kyststrækning kun er kortlagt gennem Opmaalinger fra Skib, først delvis af *Scoresby* i 1822 og senere af *Ryder* i 1892, men har forøvrigt aldrig været betraadt af nogen Europæer og maa saaledes i naturvidenskabelig Retning siges at være saa godt som ukjendt.

Skibsexpeditionen vil dernæst forestage naturvidenskabelige Undersøgelser i Egnene om Scoresby Sund og Fjordene nordenfor, dels for at komplettere tidligere Undersøgelser og dels for om muligt at kortlægge og

undersøge det saa godt som ukjendte Flemings Inlet og Fjordene vestenfor Kap Gladstone.

Henimod Slutningen af August gaar Skibet atter ud af Isen og anløber en islandsk Havn for dernæst at søge ind til Tasiusak i Angmagsalik Distriktet. Her fortsættes atter de naturvidenskabelige Undersøgelser, specielt i den store Sermilikfjord, som kun er delvis kjendt gennem *G. Holms* Konebaadsexpedition 1888—85. Skibet forbliver her, saalænge det kan uden Fare for Overvintring for eventuelt at optage den nordfra kommende Kystexpedition.

Endskjønt Skibet for enhver Pris skal undgaa en Overvintring, er det for alle Eventualiteters Skyld provianteret for 15 Maaneder.

Kystexpeditionen.

Som tidligere nævnt, tæller denne Expedition 4 Deltagere.

Saasart Expeditionen og dens Gods er landsat, rejses det medbragte Hus, der har en Grundflade af 10 × 12 Fod. Husets Bjælker og Planker ere tilskaarne og tilpassede herhjemme og derpaa mærkede saaledes, at det med Lethed kan rejses og slaas sammen. Heri staves Proviant, Kajakker, Slæder og øvrige Udrustningsgjenstande, hvorefter der gjøres Forsøg paa med Baad at naa ned til Angmagsalik.

Baaden bygges paa Orlogsværftet efter Tegning af Kommandør *Bonnesen*. Den bliver 18 Fod lang og 5 Fod og 3 Tommer bred, er bygget paa Kravel af spejlskaaren Eg med en Klædningstykkelse af 1/2 Tomme og kan med et Fribord af 10 Tommer bære ca. 2500 P .

Skulde det ikke lykkes Kystexpeditionen at naa Angmagsalik i Efteraaret 1900, har den altid Landsætningsstationen at falde tilbage paa, hvor den da vil overvintre, hvorefter Forsøget atter gjentages Sommeren 1901.

Lykkes det heller ikke dette Aar at naa Angmagsalik, gaas der atter tilbage til Vinterkvarteret.

Under den Forudsætning, at det paa de nævnte to Baadture idetmindste er lykkedes at udlægge et Depot et godt Stykke søndenfor Vinterkvarteret, helst noget vestenfor Kap Grivel, vil der i Løbet af Vinteren 1901—02 blive gjort Forsøg paa at naa Angmagsalik med Slæder og Kajakker. Det eventuelle Depot ved Kap Grivel i Forbindelse med Depoterne paa 67° 15' N. Br. og 66° 7' N. Br., der udlagdes af Expeditionen 1898—99, skulde muliggjøre denne Slædetur, men, da Expeditionen ingen Hunde har, vil Udfaldet i høj Grad komme til at afhænge af Isens Beskaffenhed.

Skulde det hælde paa en af de to Baadture, at Vinteren overrasker Expeditionen, er det Meningen at gaa i Kvarteer paa Kysten, lave Slæder af Baaden og saa forsøge at naa Angmagsalik, saasnt Isen tillader det, idet da de ovennævnte to Depoter skulde muliggjøre dette.

Mislykkes alle ovennævnte tre Forsøg, vil Expeditionen Somméren 1902 søge op til det af den Ryderske Expedition 1891 etablerede Depot ved Kap Stewart.

Det vil af det Foranstaaende ses, at gaar alt vel, vil den samlede Expedition kunne være hjemme allerede i Efteraaret 1900, men Muligheden for, at Kystexpeditionen først naar Angmagsalik efter „Antarctics“ Afgang herfra er ikke fjærn. Kystexpeditionen vil da vende hjem med den kgl. grønlandske Handels Skib „Godthaab“ i Efteraaret 1901, eventuelt 1902.

Literaturanmeldelse.

Isforholdene i Farvandene Øst og Vest for Grønland i 1899, ved Kaptajn i Flaaden *V. Garde*; Særtryk af det danske meteorologiske Instituts nautisk-meteorologiske Aarbog.

Som det vil fremgaa af en Artikel i dette Tidsskrifts 15. Bind 1899—1900 III. og IV. Hefte: „Den VII. internationale geografiske Kongres i Berlin“, en Artikel, til hvilken vi henvise, aflagde det danske meteorologiske Institut ved sin Delegerede, Kaptajn i Flaaden *T. V. Garde*, paa Opfordring af Kongressens Forretningsudvalg en Beretning om den gradvise Udvikling af Institutets aarlige Publikationer om Polaris og dens Drift. Kongressen vedtog efter Forslag af Kaptajn Garde i Forening med Dhrr. Professor *v. Drygalski* og Dr. *Fricke* enstemmig en Resolution, hvori man bl. a. erklærede „det danske meteorologiske Institut i Kjøbenhavn som bedst egnet til Centralsted for Indsamling og Bearbejdelse af Oplysninger vedrørende Isforholdene i de nordlige Have.“

Det Arbejde, som det danske Institut oprindelig paabegyndte af Hensyn til Besejlingen af Grønland og Island, og som senere, ved Velvilje fra forskellig Side er blevet noget udvidet, skal altsaa nu, saaledes som det fremhæves i det foreliggende Arbejde om Isforholdene ifjor, indtræde i et nyt Stadium og, som et internationalt Arbejde, beskæftige sig med alle de arktiske Farvande, som befares af Skibe. Institutet skatter den Tillid, som Kongressen har vist det, og haaber paa virksom Støtte baade fra hydrografisk-meteorologiske Institutioner i de forskellige Lande og fra de Mænd, der befare de arktiske Have.

Da de udvidede Isobservationer først kunne begynde i Aaret 1900, fremkomme Meddelelserne for ifjor endnu i samme Omfang og Form som tidligere. Efter en Redegjørelse af, hvilke inden- og udenlandske Skibsførere m. m. Iagttagelserne skyldes, behandles Forholdet i Farvandene omkring Spitzbergen og Nowaja-Zemlja, Island og Danmarkstrædet samt Davisstrædet og Baffinsbugten, hvorefter der i et Resumé gjøres opmærksom paa de Ejendommeligheder, som det forløbne Isaar har fremvist.

„I Karahavet“, hedder det saaledes bl. a.: „I den vestlige Del af Barends Sø, SE. og til Dels N. for Spitzbergen samt i Smith-Sund og nærmest omliggende Farvande synes der at have været mere Is til Stede end i et Normalaar.“

S. for Frants Joseph-Land og under Grønlands Østkyst har der været betydelig mindre Is til Stede end sædvanlig,“ og der udtales yderligere:

„Da den østgrønlandske Polarstrøm er Hovedafløbet for Polhavets Ismasser, maa det da formodes, at der i Aar er gaaet mindre Polaris til Grunde end i et Normalaar, hvilket vil kunne faa en uheldig Indflydelse paa Isforholdene S. for Grønland i 1900, da antagelig mere Is end sædvanlig vil være disponibel til Udførsel fra Polhavet.“

Endelig udtales bl. a.: „Eftersommerens gunstige Isforhold under Østgrønland stiller en gunstig Foraars-sæson i Udsigt under SW.-Grønlands Kyst.“

Arbejdet foreligger i det danske og det engelske Sprog og er forsynet med Kort over Isforholdene i Maanederne Marts—August inklusive.